

deželnega zbora, — nakazovanje na podlagi proračuna deželnemu šolskemu svetu, — shramba in uprava tega zaklada pa v področje deželnemu odboru.

§. 5. Pobirajo se pa ti doneski v smislu ministerkega ukaza od 8. novembra 1850. leta; v ta namen imajo c. k. okrajne sodnije vsacega pol leta izkaze napraviti o vseh v preteklem pol letu za odmerjenje davščine dovršenih zapuščinah, od katerih se je izkazalo, da se je pri davkarji donesek k normalnemu šolskemu zakladu odrajal, ter imajo te izkaze v kontrolo deželnemu računovodstvu izročiti.

Poročilo deželnega odbora o tem, da se stroški takih cest, ki so se napravile zato, da se po njih vozi do železnice gorenske, je bilo cestnemu odseku izročeno, v kterega so bili voljeni Kozler (prvomestnik), Pintar, Jugovic, Zupan, dr. Poklukar, Zagorec in Murnik. Potem se je potrdil predlog deželnega odbora, da se za razširjenje Glavarjeve bolnišnice v Komendi dovoli 11.500 gold., isto tako so se potrdili predlogi finančnega odseka (poročevalec dr. Poklukar) o računskih sklepih in proračunih ustanovnih zakladov. Kar se tiče ustanov (štifteng) za dijake (študente), je pač malo ktera dežela, ki bi jim dajala toliko podpore kot kranjska, kajti premoženje tega zaklada znaša še veliko čez 400.000 gold. — V imenu finančnega odseka poroča poslanec Murnik o novi uredbi plače uradnikov in služabnikov deželnih, ki se je brez zdatnega obloženja deželnega zaklada razmerila pravično; petletnice (Quinquenalzulagen) so poboljšek, ki se dandanes večidel vpeljuje. — Dalje posl. Murnik poroča o prošnji podobčine Narinske o razdelitvi železničnega denarja; prošnja se je vslišala. — V imenu peticijskega odseka poroča poslanec Pintar o prošnji Metličanov. Metličanje prosijo, naj bi se zaradi sila slabe letine vsaj polovica zemljiškega davka odpisala. Odsek nasvetuje, naj se ta prošnja z najtoplejšo besedo priporoči c. kr. deželni vladi, ki o tem razsoja. Posl. Kramarič poprime besedo in iz lastnega prepričanja gorko podpira ta nasvet, rekši, da res v velikih nadlogah so prebivalci vsega okraja Črnomaljskega. Vinska trta tako slabo kaže, da kdor je lani dobil 100 veder, jih bo letos komaj deset in še te mnogo slabše; debelača komaj deseti del obeta, isto tako zelje, repa, proso in krompir. Vrh tega se dela železnica iz Karlovca v Reko in mnogo hlapcev popušča dozdanji posel in gre k železnici, kmet in grajščak nimata delavnih moči. Kot zastopnik Črnomaljskega okraja prosi tedaj prav srčno, da bi se ondotnim prebivalcem iz teh razlogov odpisal zemljiščini davek. — Potem se predlog sprejme enoglasno.

Poslednja točka je bila volitev deželnega odbornika in dveh namestnikov. Deželnega odbornika je volila skupina poslancev mest in trgov in pa kupčijske zbornice. Ker poslanca Jugovic in Kotnik nista volila, je bilo le 5 volilcev, od katerih je Murnik dobil 4 glasove; Murnik, ki je v tej skupini tudi volilec, je svoj glas dal dr. Poklukarju. Po takem je Murnik bil izvoljen. Za namestnika sta enoglasno bila izvoljena kanonik Kramar in Svetec.

V 8. seji je v imenu vseh poslancev dr. Bleiweis stavil vprašanje na c. kr. vlado: ali je postava zaradi učnega jezika v ljudskih šolah že potrjena, in če ne, ali se je nadjati, da bode še pred koncem sedanjega zborovanja? in ali se vpelje že letos utrakvistična vredba na gimnazijah kranjskih in realki ljubljanski? Ces. namestnik obljubi odgovor. — Na prošnjo občin pod Komendo spadajočih se dovoli za zidanje nove ljudske šole 500 gold. na pripomoč. — Enoglasno se

je sprejel proračun za posilno delalnico in zaklada za zemljiško odvezo za leto 1872. Naposled se rešijo 3 peticije.

Dopisi.

Iz Gorice 8. okt. — d — Včeraj 7. dne t. m. je prišel na svetlo 1. list novega italijanskega tednika „L' Isonzo“. Vrednik mu je E. Jurettig. (Tedaj še lista ne morejo izdajati brez — „i-č-a“!) Sicer pa ta gospod — i-č je slamnik; za njim so drugi duhovi. List bo „liberalen“; meril sosebno na ljudski poduk; politiko le podredno gonil; posebno pa povdarjal, ne vem, ali svoje ali Goričanov italijanstvo. — Čas pa je, da so spravili naši Lahi en časnik na noge.

Iz Vrhnike 5. okt. — Radovedni smo vendar, ali ima še kter c. k. okrajni sodnik v Avstriji toliko opravila, kakor ga ima naš gosp. Mulej, ki še toliko časa nima, da bi šel k maši na imendan Njegovega Veličanstva našega cesarja. Menili so tedaj sem pa tje drugi uradniki, da gospoda sodnika gotovo zaradi kake nenadne bolehnosti ni bilo v cerkev, al iz cerkve priseljši najdejo gospoda v pisarni globoko zamišljenega pri kupčijskih korespondencah. Na vprašanje, kako to, da ga v cerkev ni bilo, jim prestrašen in za ušesi se praskaje z navadno svojo prislovico odgovori: „Ja, hudiča!“ — pozabil sem. Če bi bil takrat gosp. Mulej pri sodnijskih aktih sedel, morebiti bi se bil spomnil svojega gospoda in cesarja, al zamišljen v mnogovrstne kupčijske listine se človek lahko spozabi! Nekteri so mislili, da bode gosp. Mulej to pozabljivost popravil s tem, da na Vrhniki nenadoma osnova kako osvečavo, kajti že poprej je neki predsedniku c. kr. deželne sodnije gosp. dr. Lušinu, ki je nekoliko preiskaval njegovo barantijo, pri vprašanju, čemu da ima toliko sodčkov kamnenega olja v vinskem kletu, povedal odkritosrčno: „für die Beleuchtung“. Memogredé pa, častiti bralci „Novic“, ne moremo si kaj, da vam ne bi oznanili, kako da je še pri vsem tem izvrsten kazenski sodnik naš gosp. Mulej. Znano je namreč, da je zadnja leta krompir gnjil; našega gospoda sodnika je ta krompirjeva neposajenost tako razsrdila, da ga je do letos vsako ljubo leto zapiral v „keho“ št. 6 — ljudje pravijo, da tu straši — s trdnim prepričanjem, da bode on užugal ne pa hudomušni krompir; letos pa, hvala Bogu, ga ni djal več v zapor, in kmetje smemo veseli biti, da mu je vsaj enkrat to nesrečno gnjilobo iz glave zbil gosp. Mulej.

Iz Ljubljane. — Vsi potrti pobešajo glave ustavoverci ljubljanski, kajti da bodo „fundamentalni članki“, ki jih je z adreso prinesel deželni zbor Česki, taki, kakor so, ni se nadjal noben centralist. Zato s zobmi škripljejo zdaj ter unisono kričijo z dunajskimi in drugimi enacimi listi: „vse je proč: pravo je proč, svoboda je proč, edinstvo je proč! — 300 let nazaj smo pahnjeni; — tak „rajhsrat“, ki bi imel te zahteve Česke razpravljati, ni legalen; raji v pekel ko v tak rajhsrat!“ Tako plat-zvoná bijejo nemčurski centralisti, ker čutijo, da njihovega gospodstva je konec. Nam pa so zahteve Českega zbora mila zarija federalizma, jako željno pričakovanega, in če tudi ne smemo zabiti vprašati se: kakošna bodo nam finančna bremena vprihodnje? vendar vemo tudi to, da se ne bode ukazovalo nobeni deželi, da bi se s zvezanimi rokami predala novi državni vredbi. Centralistom na tolažbo pa tudi eno povemo na uho, in sicer to-le: Leta 1849. je dr. Mühlfeld — profet Vaš — načrtal ustavo za Avstrijo, obstoječo iz §. 230; ta načrt govori o „Gesammtstaat“ in „Theilstaaten“, o veliki avtonomiji posamesnih dežel in ravnoprav-

nosti vseh narodov. In menda prav iz tega načrta §§. 7. 21. so Čehi vzeli v svoj načrt nekatere določbe; §. 7. se na priliko glasi tako: „Der Gesamtstaat führt den Namen: „der Kaiserstaat der vereinigten Länder von Oesterreich“ — in §. 21.: „der Kongress besteht aus dem Senate und dem Repräsentantenhaue“. Čujte, ustavoverci! tako je že pred 22 leti mislil Vaš Mahomed — dr. Mühlfeld? Mar hočete Vi dandanes izdajalci biti njegovih principov?! ali mar smete preklinjati njegove kosti v grobu?! — Kakor iz gotovih virov slišimo, bode cesar sprejel predloge Českega zbora ter jih v razpravo dal „rajhsratu“, v kterega bodo poklicani poslanci vseh dežel in v kterega za to pridejo tudi poslanci Českega deželnega zbora, da se ondi sklene nova — federalistična — ustava Avstriji. „Ta „reichsrat“ bode tedaj, ako se srečno vse dožene, zadnji po dosedanji obliki — in potem „requiescat in pace“!

— Vsled kljubovanja 13 „ustavovernih“ poslancev, ki niso hoteli v letošnji deželni zbor priti, unidan v deželnem našem zboru sklenjena postava, da zgubi poslanstvo, kdor brez dopusta izostane ali poklican ne pride, je že od cesarja potrjena.

— Deželni šolski svet je te dni predlagal c. kr. ministerstvu nauka, naj — ker razpis zdaj ni več mogoč — profesuro na ljubljanski gimnaziji podeli profesor Žakelj-nu na Reki, in profesuro na novo-meški gimnaziji prof. Žepiču v Varaždinu. Ako ministerstvo pritrdi, dobimo spet dve izvrstne filologične moči v domovino nazaj.

— (Konecletne skušnje v živinozdravniški šoli) bodo 18. in 19. dne t. m. dopoldne od 9. do 12. ure, popoldne pa od 3. do 5. Preskušnje so očitne; prijatelji kmetijskega napredka naj pridejo tedaj poslušat.

— (Nova knjižica) „Kranjsko ljudsko šolstvo“ spisal J. Lapajne, bivši učitelj v Idriji, zdaj v Ljutomeru, dobiva se pri pisatelju in knjigarju J. Giontini-ju v Ljubljani. Cena 30 kr. — Z dobro vestjo lahko rečemo, da noben rodoljub na Kranjskem, kdor ima srce za ljudsko šolstvo, ne more biti brez te knjižice, ki mu pred oči stavlja celo šolstvo kranjsko. Zato živo priporočamo to zanimivo izvrstno delce g. Lapajne-ta vsem prijateljem šolstva.

— (Nova prikazen na ljubljanski realki.) Drage „Novice“, povejte nam, kaj to pomenja, da so nam naši otroci, ki smo jih ravnokar zapisali v ljubljansko realko, poslali pisma, v kterih od nas zahtevajo, naj jim podpišemo in potem nazaj pošlemo list, ki se glasi tako-le: „Ich wünsche, dass mein Sohn N. N. vom Unterrichte der slovenischen Sprache befreit werde“.

V imenu več slovenskih starišev.

Odgovor vredništva. To interpelacijo izročujemo sl. deželnemu šolskemu svetu, naj on resno razsodi: ali po takem načinu, ki stariše moti, da mislijo, da morajo podpisati tak list, ravnateljstvo realke ne lovi starišev na limance nemčurske?

— (Iz pisma gosp. misijonarja Pirca), ki ga je 86letni starček nedavno pisal svojemu prijatelju g. F. Schmid-u iz Rich-Praerie v severni Ameriki, povzamemo sledeče vrstice: Z velikim veseljem se zahvaluje v tem pismu za poslano mu sadne peške, ki jih bode dal saditi v svoji novi fari, kjer ni ne enega sadnega drevesa, čeravno je zemlja jako ugodna sadje-reji. Po želji ondašnjega gubernijalnega senatorja g. Ramsey-a je dal svojo slovensko knjižico „Kranjski vrtnar“ predstaviti v nemški jezik v poduk tamošnjim prebivalcem. Tako bodo slovenske peške in slovenske bukve prvi temelj sadjereji položile v sever-

nem kraji amerikanske države Minesote. Za svoj važni poklic še vès goreči starček, piše dalje, da je vodenico, ki ga je pred 2 letoma hudo prijela, srečno prestal, pa tudi neki napad mrtvuda; slabe so sicer — pravi — njegove telesne moči, a vendar vesel in zdaj še precej zdrav oskrbuje svoja farna opravila vsaki dan jako zadovoljen s svojimi dušicami.

— (Tretja letošnja slovenska predstava) v deželnem gledališči ljubljanskem bo v nedeljo 15. oktobra. Igrala se bo prvič burkica „Sam ne vé, kaj hoče“ in pa znana burka „Tat v mlinu“, ktera je pred dvema letoma, ko je bila zadnjikrat igrana, zelo dopadla. — Četrta predstava v mesecu oktobru bo v torek 24. oktobra.

— (Zadnja gledališka predstava slovenska) nam je prinesla izvrsten prevod jako fine in pikantne šaloigre „Zabavljica“ imenovane gospé Lujize Pesjakove. Škoda pa, da predstava se ni vjemala s prestavo. „Eno uro doktor“ pa se je spet dobro vršila. Gospod Blaž Bolešić, čarovniški umetnik hrvaški, je v svojih predstavah med prvo in drugo igro posebno to izpričal, da ima jako močne zobé. — Govoreči o slovenskih gledaliških predstavah naj omenimo še to, da — kakor nekoliko dni popred nekega igralca nemškega — je c. k. policija tudi g. Nollu-a obsodila na 60 gold. globe zato, ker je šaljivo pesmico zapel o „trinajsterici“ nemških poslancev naših, ki je pa popred ni cenzuri naglasil. Gosp. Noli bo kmalu bogat mož, ako je vsak njegovih koupletov 60 gold. vreden! Gosp. Noli se je pritožil zoper to previsoko taksiranje svojih pesem. Sicer pa je vsa štrofica tako nedolžna „harmlos“, kakor Nemec pravi, da more strašiti le take, ktere je nekdanj strašilo onih 700 Hrvatov.

— (Poziv.) Pevska šola v ljubljanski čitalnici in pevske vaje za moški in ženski zbor začenjajo se pod vodstvom pevovodje g. Valente prihodnji teden, in sicer: pevska šola za gospode 11. dne t. m. ob 8. uri zvečer, pevska šola za gospodičine 12. dne t. m. ob 6. uri zvečer, vaje pevskega zbora gospá in gospodičin vsak četrtek od 7. do 8. ure zvečer, vaje za moški zbor bodo vsak torek in petek od pol 8. do 9. ure zvečer. — Kdor želi se izariti v pevski šoli, v kateri se podučuje brezplačno in pozneje pridružiti se pevskega zboru čitalničnemu, naj blagovoli oglasiti se v omenjenem času pri pevovodji.

Čitalnični odbor.

Denarni zapisnik Matice slovenske.

Pri XXII. odborovi skupščini so bili v Matici sprejeti naslednji udje.

A. med ustanovnike:

Gospod Francelj Bartol, učitelj na realki v Varaždinu plačal	50 gold.
„ A. Z. plačal	50 „
Slavna gimnazijska knjižnica v Mariboru plačala	43 „
Slavni Slavjanski dobrodelni komitet v Sankt Peterburgu plačal	100 „
Z doneskom za 1869., 1870. in 1871. leto:	
Gospod Štajer France, gimnazijalec v Ljubljani	6 „
Za 1869. in 1870. leto:	
„ dr. Hoffer Edvard, profesor na vél. realki v Gradcu	4 „

Kursi na Dunaji 10. oktobra.

5% metaliki 57 fl. 75 kr.	Ažijo srebra 118 fl. 40 kr.
Narodno posojilo 68 fl. 30 kr.	Napoleonori 9 fl. 47 kr.